

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАУЧНО ЖУРИ
ЗАПОВЕД № РД 777/03.07. 2017
Варненски Свободен университет
„Черноризец Храбър“

РЕЦЕНЗИЯ

от проф.д-р Маргарита Стефанова Йорданова /Бъчварова/, професионално направление 3.6-Право, научна специалност- Гражданско семейно право, Икономически университет – Варна

Основание – Заповед № РД 777/03.07. 2017 г. на Ректора на ВСУ за определяне на научно жури относно защита на дисертационен труд **на тема „ Мерки за закрила на детето според Закона за закрила на детето“** с автор Нели Цанкова Карацанова-Роудс, докторант на самостоятелна подготовка по научна специалност „Гражданско и семейно право“ към ВСУ „Черноризец Храбър“-Варна, катедра „Гражданскоправни науки“ Юридически факултет, научен ръководител: проф.д-р Симеон Тасев

УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ И
ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНО ЖУРИ,

I. Професионална автобиография на докторанта

Докторант Нели Цанкова Карацанова-Роудс е магистър по право, придобита с много добър успех в СУ „Климент Охридски“ през 1992 година. Притежава професионален стаж като юрисконсулт в община Бургас /1992 г/, като хоноруван асистент по дисциплината „Вещно право“ в Бургаския свободен университет /учебна 1992-1993 г./, районен съдия в гр. Ст.Загора /1993-1994 г./, адвокат към адвокатска колегия –Ст.Загора от 1994 г. до настоящия момент. В периода 2008 - 2012 година е правен консултант в Обединеното кралство, а от началото на 2017 година е вписана като европейски адвокат в листата на Европейските адвокати в Обединеното кралство.

През 2013 година със заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка в Юридическия факултет на Варненския свободен университет. Дисертационният труд е на тема „Мерки за закрила на детето

според Закона за закрила на детето“ с научен ръководител професор д - р Симеон Тасев и след успешна вътрешна защита през м. май 2017г. е насочен към публична защита. Докторант Нели Цакова Карацанова - Роудс е омъжена, с две деца.

II. Обща оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е теоретично изследване, посветено на мерките за закрила на детето според Закона за закрила на детето, в основата на който е целта да се анализира и актуализира действащото ни право.

Дисертацията е в обем от 257 страници, включително съдържание и списък на използваната литература. В структурно отношение дисертацията се състои от увод, 4 глави, разделени в параграфи, както и подточки към тях, и заключение. Направени са общо 120 бележки под линия. Библиографията обхваща 45 заглавия на кирилица и 20 на латиница..

По темата на дисертационния труд са публикувани общо 4 статии в български издания. Авторефератът е в обем от 35 страници и отразява адекватно същността на научното изследване и постигнатите резултати.

1.Актуалност на изследването

Проблемът, поставен в научното изследване, притежава актуален характер, поради необходимостта да се създаде работещ механизъм от мерки за закрила на най-уязвимата група от членовете на обществото, а именно – децата.

Дисертационният труд притежава и практико-приложни аспекти. Те са свързани с необходимостта от привеждане на действащата правна уредба в съответствие с европейските стандарти и повишаване на нейната ефективност чрез преодоляване на декларативността и конфликтността на действащия регламент.

Важен аргумент за актуалността на темата на дисертацията е и липсата на единно теоретично изследване, поради разнородността на правната уредба, регламентираща защита интереса на детето.

2.Характеристика на дисертационния труд.

В изследването се прилага комплексния подход и съвкупност от методи: нормативен, исторически, логически, индукция, дедукция, анализ, синтез.

Предмет на изследването е *правната уредба на мерките за закрила на детето*.

Като цел на изследването се посочва : „да обоснове в своите четири глави един друг анализ и тълкуване на облика и философията на мерките на закрила на детето според Закона за закрила на детето /ДВ 48/13. 06. 2000 г.; ДВ 8/2016 г./, в които ключова роля и значение заема детето и нуждата от неговата особена закрила, като естествена проекция на признатите му от закона права и интереси.“ /с.10/ Задачата на изследването са : да се направи цялостен анализ на мерките за закрила на детето.

Посочената цел има преобладаващо методологичен характер, свързан с извършване на нормативен анализ на действащото ни право и на тази основа предлагане на предложения за неговото усъвършенстване.

Целта и задачата са бланкетно формулирани. Целта следва да е конкретизирана по начин, който да предоставя информация за насочеността и резултатите от научното изследване. Целта по принцип отразява и главната научна теза на автора, която подлежи на доказване чрез способите на изследването. Анализът е средството за постигането на целта. Приемам, че е възможно да се конкретизират и диференцират задачи в по-конкретен вид, които на практика дисертантът е осъществил в цялостната си разработка.

Глава първа е озаглавена „Същност на правната закрила на детето според закона за закрила на детето. Законодателни мерки“. В пар. 1 дисертантът последователно разглежда историческото развитие на института и анализ на законодателството до приемане на Закона за закрила на детето. Параграф Втори и Трети са посветени на регламентираните мерки за закрила на детето в действащия едноименен закон, принципи, цел и ефективност на законодателната ни уредба.

Като **положителни страни** на изследването в тази част могат да се приемат:

а/ извършеният анализ на отменения Семейен Кодекс, регламентиращ правата на детето и институтите пряко свързани с тях :настойничество и попечителство, които авторът обобщава като „ особен семеен институт за специална закрила на децата, останали без родителска грижа.“/с.14/;

б/ направеният извод, че към този момент закрилата на детето е на плоскостта на публично-правната намеса на държава в отношенията „родители-деца“ /с.15/

в/ обосноваването на „интереса на детето“ като водещ при регламентирането на отделни институти, засягащи правата на детето. /с.18/;

г/ анализът на действащия ЗЗакр.Д и приетите от него принципи и начини за институционална реализация. Идеята за създаване на медиаторски бюра за доброволно уреждане на проблема при наличие на рискова ситуация е интересна по своята същност и може да бъде подкрепена. Заслужава подкрепа и предложението за участие на представител от „Социално подпомагане“ в производства, засягащи интересите и правата на децата.

Изложението би спечелило, ако авторът направи анализ и/или изведе дефиниция на общото понятие – „мерки за закрила“ и оттук тя да е основа за диференцирането им според вида на правната регламентация: частно-правна и/или публично-правна./с.24/. Налице са възпроизведени отделни нормативни текстове в пълнота от закона, което може да бъде заменено с повече обобщения и изводи. /с.57, с. 76/ .Проблемът за факторите относно ефективността на законовата закрила на детето е интересен, но за по-голяма яснота в изложението, те могат да бъдат ясно разграничени и изведени в началото на текста.

В научното изследване следва да бъде отделено и място за сравнително-правно проучване относно регламентацията на проблема в отделни държави, където е налице ефективност на правната уредба относно мерките за закрила на детето.

Глава втора е озаглавена и посветена на „Мерки за закрила на детето в семейна среда“. Състои се от четири параграфа: I.Правна характеристика на съдържанието и субектите на мерките за закрила в семейна среда; II. Ред за предприемане на мерките на закрила в семейна среда.;III. Закрила в семейна среда чрез социални услуги и парично подпомагане. Режими. IV. Мерки за закрила при осиновяване

Основната констатация на автора е, че възприетият до този момент модел в доктрината и практиката постепенно е изоставен и е въведен нов критерий при определянето на родителските права и задължения, свързани с личността на детето и регламентиранни като „грижи, възпитание и надзор" /чл. 125 СК/.

Глава трета е озаглавена „Мерки за закрила на детето, свързани с настаняването му извън семейството“. Състои се от два параграфа: I. Характеристика на субектите и съдържанието на мерките за закрила на детето, свързани с настаняването му извън семейството и II. Правно положение на лицата, при които детето е настанено по ЗЗакрД /роднини, близки, приемно семейство, социална услуга - резидентен тип и специализирана институция/. Заместваща грижа.

Изложението притежава предимно описателен характер на съществуващата нормативна уредба. Положително следва да се оцени частта относно сравнителната уредба на проблема в отделни държави / Финландия, Хонландия, Германия, Австрия- с.182/ Предложението de lege ferenda съдът служебно да се произнася при настаняване на детето в извънсемейна среда за мерките за лични отношения с родителите може да намери подкрепа/с.195/, поради наличната биологична връзка „родител-дете“.

На отделни места авторът се позовава на съдебната ни практика бланкетно без да съществуват препратки към конкретни решения на съдилищата. Посочването на твърдения на други автори изисква и изрично цитиране на източника, в който твърдението е материализирано. /с.198/

Глава четвърта е посветена на „Правна и процесуална проблематика по въпросите на реинтеграцията и нейните мерки. Производства при постановяване на мерки за закрила на детето по ЗЗакр.Д.Производства с международен елемент. Състои се от три параграфа :I.Мерки за предотвратяването изоставянето на деца и настаняването им в институции и мерки за реинтеграцията им II. Производства по Закона за закрила на детето по настаняване на детето извън семейството.III.Производства по изменение на мярката за закрила по ЗЗакрД и прекратяване на настаняването.

Главата е посветена на процесуални проблеми по прилагане на регламентираните производства в ЗЗакр.Д. Съдържанието включва конкретните процедури в нормативната ни уредба /СК и ЗЗакрД/, свързани с приложението им. Пролитчава авторската позиция за необходимостта от усъвършенстване на закона, свързана с регламентирането на основания

за промяна, респективно прекратяване на мерките за закрила. Предложението на автора за участие на представител на детето от дирекция „Социално подпомагане“ в отделните производства се следва и в тази част на дисертационния труд./с.228/

Извършен е преглед на производствата с международен елемент и нормативни положения от международни актове /Хагска конвенция, Люксембурска конвенция и др./Направена е критика на отделни проблеми от действащия регламент и предложения за усъвършенстване на законодателството.

С оглед на отделните твърдения, към автора на дисертационния труд могат да бъдат **отправени следните въпроси:**

1. Каква е научната теза, която е в основата на дисертационния труд?
2. Коя от анализираниите мерки за закрила е с най-голяма ефективност по отношение защита интереса на детето към настоящия момент според ЗЗакр.Д ?

Идентифициране на научните приноси в дисертационния труд

Основна положителна страна на дисертационният труд е приложението на комплексния подход, който позволява да се предостави широк спектър от наличните регламенти, свързани с нормативната уредба относно закрила интересите на детето.

По темата на дисертацията са публикувани 4 статии, съгласно приложен списък. Те засягат отделни проблеми, пряко свързани с темата на дисертационния труд.

Публикациите удостоверяват подчертания научен интерес на докторанта по темата на дисертационния труд. Те отразяват съществени части от научното изследване и по този начин научните изводи на докторанта са придобили публичност в съвременната ни теория.

Научното изследване свидетелства за възможностите на докторанта да анализира действащата нормативна уредба, да поставя на критичен анализ действащата практика, да обобщава и ползва съответната литература. Цитиранията на автора са коректни.

Най- съществен елемент на всеки дисертационен труд е извеждането на

научни приноси, аргументирани и обосновани със способите на научния анализ и методи. Въз основа на извършеното научно изследване като научни приноси могат да бъдат посочени:

а) наличие на комплексно научно изследване, което обхваща изясняване на правния регламент при налагането на мерки за закрила на детето съгласно специалния закон.

б) възможност за обогатяване на съществуващата правна теория; В тази връзка основната констатация е за спазване на принципа за отглеждане на детето в семейната му среда, който е в основата на правната регламентация в ЗЗакр.Д, както и че интересът на детето е основополагащ като критерий при налагането на отделните мерки; въвеждането на медиаторски бюра за превантивно решаване на кризисни ситуации, идеята за въвеждане на мониторинжни производства и др.

в) теоретичните обобщения и критика могат да послужат за усъвършенстване на законодателството *de lege ferenda*; В тази връзка могат да бъдат посочени: предложение за участие на представител на дирекция „Социално подпомагане“ в отделните производства, където към настоящия момент законодателството не го урежда изрично; предвиждане на специализирана адвокатска помощ с цел защита интереса на детето; синхронизиране и степенуване на мерките за закрила в отделните нормативни актове, което може да повиши ефективността на правната уредба; промяна на режима на налагане на имуществени санкции на длъжностните лица при неизпълнение на техните задължения и др.

Освен положителните страни на дисертационния труд, като препоръка към автора могат да се посочат следните критични бележки: а) налице е ограничена съдебна практика, която може да бъде изследвана по-задълбочено; б) от методологична гледна точка, за яснота е препоръчително обобщенията и изводите да се систематизират на края на всяка глава в научното изследване; в) дисертационният труд би спечелил, ако авторът предложи теоретични становища, разглеждащи същия проблем в чуждестранната литература и наука.

Заклучение

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на ППЗРАСРБ и на нормативната уредба на ВСУ „Черноризец Храбър“. Дисертационният труд съдържа научноприложни резултати, които се оценяват като принос в науката, отразява възможностите на дисертанта да извършва самостоятелни научни изследвания и обобщения, което ми дава основание да предоставя **цялостна положителна оценка** и предлагам на членовете на научното жури да гласуват позитивно за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Гражданско и семейно право“ на докторант Нели Цанкова Карацанова-Роудс към ЮФ на ВСУ „Черноризец Храбър“

15.08. 2017 година

Варна

Рецензент.....